

כלים המורכבים מכמה חומרים

ומחוץ עד שאין החרס נראה הא כל שאינו כן אינו צריך טבילה ויש חולקין להצריך טבילה אף לזה הואיל ותוכו רצוף באבר ומתוך כך הורו רבותי שמטבילין אותם בלא ברכה:

ח. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק יז הלכה ו
לא חיבו בטבילה זו אלא כלי מתכות של סעודה הנלקחין מן העכו"ם, אבל... וכן כלי חרשים אינו צריך להטביל, אבל השועין באבר הרי הן ככלי מתכות וצריכין טבילה.

ט. מרדכי עבודה זרה רמז תתנט
מאני דקוניא פירש אבי העזרי בין מחופה מבפנים בין מחופה מבחוץ ולא מבפנים טעון טבילה דלא חילקו חכמים בין מבפנים בין לחוץ וכן מצאתי בתשובת רש"י וי"מ קוניא מחופה מבפנים דוקא כדאמרינן פרק אלו טרפות ומייתי צנא דקוניא ושפכין בגויה וה"ר פרץ הורה הלכה למעשה להטבילה בלא ברכה והלכתא בסופו צריך טבילה ודוקא במהותך הקוניא לתוך הכלי שקורין פלומ"ר מבפנים אבל אם אין מהותך רק מבחוץ אין צריך טבילה

י. טור יורה דעה סימן קכ
כן כלי חרס המצופין באבר וה"מ במצופים בפנים דהשתא דמו לכלי סעודה שהצפוי בפנים במקום התשיש אבל אם אינן מצופים אלא בחוץ אי"צ טבילה ומטעם זה נמי כלי של עץ שיש לו חשוקים של ברזל שמעמידים אותו אי"צ טבילה אפי' למי שהולך אחר המעמיד כתב בספה"מ כוס של כסף מחובר בכלי עץ צריך טבילה כיון שמשמש בשל כסף אבל מבחוץ לא אע"ג דמעמיד ויש מחמירים להטבילו בלא ברכה

יא. בית יוסף יורה דעה סימן קכ
וסמ"ק כתב קדרות של חרס שהן מצופין באבר מבחוץ אין צריכים טבילה אבל אותן שהן פלומי"ץ מבפנים צריכין טבילה אך בלא ברכה לפי שאינן עשוין אלא לנוי עד כאן.

יב. בית יוסף יורה דעה סימן קכ
ובענין כלי של עץ שיש לו חשוקים של ברזל כתב המרדכי כסברת התוס' שאין צריכין טבילה ואח"כ כתב שרבינו מאיר (שו"ת מהר"ם מרוטנברג ד"פ תרכא) מצריך טבילה דאזלינן בתר המעמיד לענין טבילה כמו לענין טומאה... ומ"ש ויש מחמירין להטבילו בלא ברכה. נראה דאתרווייהו קאי בין הוא של כסף ומעמידו של עץ בין הוא של עץ ומעמידו של מתכת דמספקא להו אי נקטינן כר"מ דאמר בתר מעמיד אזלינן אי כדברי התוספות והרא"ש דסברי דלא אזלינן בתר מעמיד ולפיכך מחמירין להטבילו בלא ברכה מספק והכי נקטינן

א. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף עה עמוד ב
קוניא פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר כתחלתו וחד אמר כסופו והלכתא כסופו.

ב. רש"י מסכת עבודה זרה דף עה עמוד ב
קוניא - פלומיר"י [לעזי רש"י: לכסות, למשווח בעופרת] תחלתו של חרס וחופין אותו בחופיא של אבר ותשמישו ע"י צונן וניקח מן העובדי כוכבים. כתחלתו - ולא בעי טבילה דלאו מתכות הוא. כסופו - בתר סופו אזלינן שחיפהו מתכות וכלי מתכות הוא ובעי טבילה.

ג. חידושי הרשב"א מסכת עבודה זרה דף עה עמוד ב
הא דאפליגו רב אחא ורבינא בקוניא, ופסקינן לחומרא כמאן דאמר כסופו וצריך טבילה, לא תקשי מידי אכללא דכללי בעלמא בכל התורה כולה רב אחא לחומרא ורבינא לקולא והלכתא כרבינא לקולא בר מתלת, דלא אמר אלא היכא דלא איפסיקא הלכתא בהדיא כחד מינייהו אבל היכא דאיפסיקא הלכתא בהדיא כחד מינייהו לא איתמר,

ד. תוספות מסכת עבודה זרה דף עה עמוד ב
והלכתא כסופו - היינו כלים שמחופין באבר מבפנים אבל אם מחופין מבחוץ וכן כלי עץ המחושקין סביב ברזל מבחוץ אפילו למ"ד הכל הולך אחר המעמיד אין צריכין טבילה כיון דאין משתמשין בהן דרך המתכת דכלי סעודה האמורים בפרשה היינו שמשמשין בהן.

ה. רא"ש מסכת עבודה זרה פרק ה סימן לה
קוניא פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר כתחילתן וחי"א כסופן והלכתא כסופן. יש שהיו רוצין לומר שכלים שיש להם חשוקים של ברזל. כגון דלי שמעמידין אותו שצריך טבילה לפי שהכל הולך אחר המעמיד. ולא נהירא דמני"ל דהלכה כרבנן דר' נחמיה בפרק במה אשה (דף ס א) דאמר הכל הולך אחר המעמיד. דילמא כר' נחמיה קי"ל דלא אזיל בתר מעמיד. דסתם משנה דבמה אשה מוקי התם כר' נחמיה. ועוד אפילו יהיה הלכה כרבנן דאזלי בתר מעמיד לא בעי טבילה כיון דאין משתמש במקום הברזל לא הויא דומיא דכלי סעודה דמדין ומהאי טעמא נמי כלי חרס המחופה באבר מבחוץ אי"צ טבילה.

ו. הר"ן על הרי"ף עבודה זרה דף לט ב (מדפה"ר)
ומיהו איכא מ"ד דדוקא כשהוא מחופה מבית ומחוץ ולפיכך כל שאינו מחופה [מבפנים] טבילתו בלא ברכה:

ז. בית הבחירה מסכת עבודה זרה דף עה עמוד ב
יש מי שאומר שלא נאמר כן אלא כשטחין את פניו מבית

יג. שולחן ערוך יורה דעה סימן קכ סעיף א, ו, ז

הקונה מהעובד כוכבים כלי סעודה של מתכת או של זכוכית, או כלים המצופים באבר מבפנים, אף על פי שהם חדשים צריך להטבילם במקוה או מעיין של ארבעים סאה. הגה: יש אומרים דכלים המצופים באבר, אפילו בפנים, יטבול בלא ברכה (ב"י בשם סמ"ק וארוך), וכן נוהגין. כלי עץ שיש לו חשוקים של ברזל מבחוץ שמעמידן אותו, אינו טעון טבילה. כוס של כסף מחובר בכלי עץ, צריך טבילה.

יד. פרי חדש יורה דעה סימן קכ ס"ק ז

אפי' בפנים. כלו' לא מיבעיא במצופים מבחוץ ולא מבפנים שיטבילם בלא ברכה אלא אפילו מצופים בפנים ולא מבחוץ יטבילם גם כן בלא ברכה, ופליג אפסק המחבר בתרתי, חדא בכלים המצופים מבחוץ ולא מבפנים דלדעת המחבר אין צריך טבילה כלל והוא פסק שיטביל בלא ברכה. גם פליג בדין כלים המצופים בפנים ולא מבחוץ שלדעת המחבר יטבילם בברכה ולדידיה יטבילם בלא ברכה. ופסק המחבר עיקר והיא דעת רוב הפוסקים. ומיהו במצופה מבפנים ומבחוץ לכולי עלמא יטבילנו בברכה כמבואר בגמרא

טו. ש"ך יורה דעה סימן קכ ס"ק יב

אינו טעון טבילה. צ"ע דבב"י פסק הלכתא דיש לטובלו בלא ברכה דמספקא לן אי אזלינן בתר המעמיד או לא ומביאו ד"מ במסקנתו וכ"כ בסוף הלכות טבילות של מהרי"ל דיש לטובלו בלא ברכה וכ"כ האו"ה כלל נ"ח דין מ"ט דיש להטביל בלא ברכה או עם כלים אחרים:

טז. פרי חדש יורה דעה סימן קכ ס"ק טז

אינו טעון טבילה. אע"פ שבב"י פסק דבין הוא של כסף ומעמידו של עץ בין הוא של עץ ומעמידו של מתכת שיטבילנו בלא ברכה, משום דמספקא לן אי אזלינן בתר המעמיד או לא, בכאן חזר בו ופסק כסברת התוס' והרא"ש שכתבו דאפי' לרבנן דאמרי בפי' במה אשה הכל הולך אחר המעמיד, הכא אין צריך טבילה, כיון דאין משתמשים בהם דרך המתכת. ולפ"י בדין כוס של כסף מחובר בכלי עץ שפסק בסמוך [סעי' ז] שצריך טבילה ומשמע דצריך ברכה, מיירי אפילו בכלי שאלולי העץ לא היה הכוס מתוקן כלל והעץ הוא מעמידו. וזהו כפירוש שני שפירש בב"י בכונת סמ"ק דלא חיישינן למעמיד כלל אלא הכל הולך אחר המקום שמשתמשים בו ודלא כהש"ך ס"ק יג שלא כיון יפה ע"ש, וכן עיקר.

יז. נימוקי יוסף מסכת עבודה זרה דף עה עמוד ב

קוניה. כלי חרס שמחפין אותו מזכוכית או מיני מתכות.

יח. תוספות מסכת כתובות דף קז עמוד ב

הני מאני דקוניה - פי' בקונטרס פלומי"ר בלע"ז כלי חרס

שמתכין לתוכו עופרת ואין נראה לר"ת דבזבחים פרק איזהו מקומן גבי עשיית מזבח תניא מביא סיד וקוניה וממחה ושופך הוה ליה למימר אבר שהוא לשון ברייתא ועוד אמר רבי מדמסיק עלייהו בפ"ב דמסכת ע"ז (דף לג:): ובפרק כ"ש משום דמצרפי פירוש שמעורב בהם צריך שקורין אלו"ם בלע"ז ע"כ נראה כדפירש הערוך דקוניה היינו כלי חרס המחופה בהתכת זכוכית ולהכי מסיק עליה דמצרפי משום דזכוכית תחילת ברייתו מן החול ובאותו חול מעורב צריך ולהכי בלע"ז וכן מורה ר"ת באותם פומי"ר שלנו שמתכין לתוכן עופרת אינן נאסרין ביי"נ יותר משאר כלי חרס ועוד מדקדק ר"ת אף אם היה כולו מעופרת לא היה נאסר ועכשיו שאין בו אלא עופרת מעט יאסר אבל בהתכת זכוכית ניחא דאפי' כולן של זכוכית אינו נאסר לפי שנתבשל היטב ואינו נבלע אבל קוניה לא נתבשל כ"כ ובלע טפי.

יט. פרי חדש יורה דעה סימן קכ ס"ק ז

המצופים באבר. בגמ' איתא קוניה, ורש"י והרמב"ם פירשו שר"ל כלים המצופים באבר דהיינו פלומי"ר בלע"ז. אבל התוס' בפרק א"מ [ע"ז לג, ב] ובפרק בתרא דכתובות כתבו שנראה כפירוש הערוך שר"ל כלים המצופים בזכוכית. ולדינא הכל אמת, שבין המצופים באבר ובין המצופים בזכוכית צריכים טבילה. וכן כתבו רי"ו והאו"ה כלל נ"ח:

כ. משרת משה מאכלות אסורות פרק יז הלכה ו

אנכי הרואה להרב פרי"ת ז"ל שם בס"ק ג דכתב דהרי"ף והרמב"ם והרי"ן והמרדכי והתוס' בשלהי ע"ז כולם סברי דמצופים באבר אלא דהערוך פי' בזכוכית ונראה דכיון דכולהו רבוותא לא אמרי אלא באבר דווקא באבר הוא דדמי למתכות וכו' וכן הוא פסק מרן ודלא כהפרי"ח עיי"ש, ולעני"ד אי מהא לא אירי"א כ"כ דהא כל דתקון רבנן כעין דאוי' תקון ואדרבה החזיקו חז"ל דבריהם יותר משל תורה וא"כ אפוא כיון דכלי אבר דהם מדאוי' ופסקו בהם גם המצופין אף לעניין כלי זכוכית דאמרו בגמ' בפשיטות ככלי מתכות דמו נימא דלכל מילי הוא דאתקש ולא הוה ככלי חרס כלל, ומיהו מסתברא דלהא איכא לפלוגי בינייהו דהמצופים באבר מטבילם בברכה והמצופים בזכוכית בלא ברכה או יכלול אותם בהדי כלים המחוייבים בוודאי ויברך על שניהם דומי"א שכתב התוס' גבי משכנתא, דהא אפילו במצופים באבר עצמם איכא מאן דאמר דיטביל בלא ברכה כמו שהביא מרן הב"י שם ופסקו מור"ם בהגה וא"כ מוכרח דלמ"ד גבי המצופים בזכוכית דבעו טבילה היינו בלא ברכה קאמר, וכן ראיתי להרב החב"י ז"ל בכנה"ג בהגב"י באות ח"י שהביא דברי האו"ה הנזכר וכתב דפשוט דבלא ברכה קאי או להטבילם עם כלים אחרים ע"כ ונראה טעמו כמו שכתבתי.